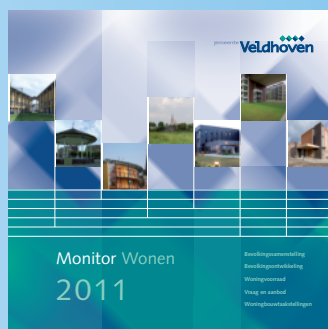
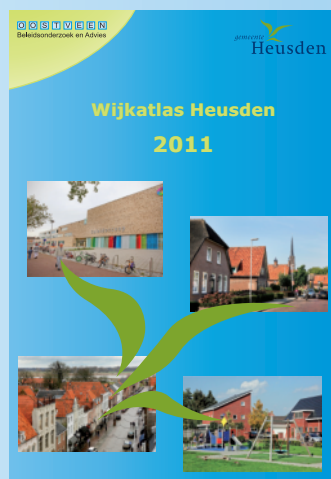

Lokale monitoring:

Oostveen Beleidsonderzoek en Advies

- **Wijkatlas**
- **Veiligheidsmonitor**
- **Jeugdmonitor**
- **Sociale index**
- **Monitor Wonen**

Een lokale monitor geeft een inzichtelijk beeld van de huidige situatie en ontwikkelingen op lokaal niveau: regio, gemeente, wijk en/of buurt.

In een Wijkatlas worden de wijken en buurten in een gemeente in kaart gebracht. Veel gemeenten hebben een wijkatlas om de sterke en zwakke punten van hun buurten en veranderingen daarin in kaart te brengen. De Wijkatlas is daarmee een belangrijk instrument voor gebiedsgericht beleid.

Andere lokale monitors zijn thematisch van aard en beschrijven de staat van de gemeente (en vaak ook de wijken) op een bepaald beleidsveld (zoals veiligheid of wonen) of voor een bepaalde doelgroep (zoals jongeren of ouderen).

Zowel in Wijkatlassen als andere lokale monitors wordt vrijwel altijd gebruik gemaakt van bestaande registraties en bewonersenquête's. Die cijfers worden soms aangevuld met meer kwalitatieve instrumenten zoals groepsdiscussies, interviews en dossierstudie.

Oostveen Beleidsonderzoek en Advies is gespecialiseerd in lokale monitoring. We proberen zoveel mogelijk gebruik te maken van al beschikbare informatie en data en kijken pas daarna wat er nog ontbreekt om de beleidsvragen optimaal én efficiënt te beantwoorden. Om het feitelijk gebruik van de rapporten te optimaliseren besteden we veel aandacht aan de vormgeving.

In deze brochure kunt u voorbeelden bekijken uit onze wijkatlassen en leest u meer over enkele andere van onze lokale monitors.

Uit onze Wijkatlassen

Een Wijkatlas is een instrument om de sterke en zwakke punten van wijken en buurten in kaart te brengen en ontwikkelingen in de wijken te monitoren.

Een Wijkatlas bevat meestal cijfers uit bestaande registraties (van de gemeente en externe organisaties) én uit een bewonersenquête.

Op deze pagina's vindt u enkele voorbeelden van manieren om die cijfers te presenteren in een rapport.

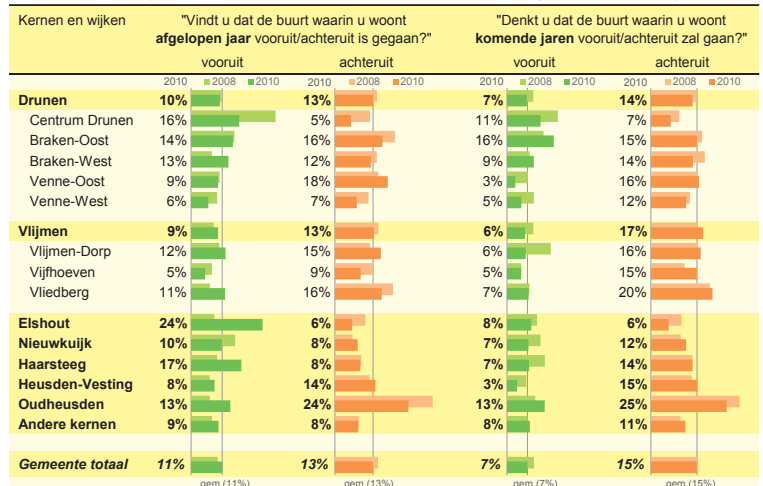
De voorbeelden op deze pagina's zijn verkleind weergegeven.

Grafiek of tabel?

Een Wijkatlas wordt vaak gebruikt als naslagwerk waarmee je op allerlei onderwerpen de cijfers van de wijken kunt opzoeken en de wijken onderling kunt vergelijken. Dat kan bijvoorbeeld met een tabel of een grafiek. In een tabel kun je de exacte waarden weergeven en makkelijk meer onderwerpen (of meer jaren) naast elkaar plaatsen. De kracht van een grafiek is dat deze in een oogopslag laat zien welke wijken het hoogst of laagst scoren en hoe de wijken zich onderling verhouden.

Maar waarom niet de kracht van grafieken en tabellen combineren? In de Wijkatlas Heusden bevatten bijna alle tabellen ook (smalle) grafiekstaven waarmee de exacte getallen en de staven vlak bij elkaar staan (zie hiernaast). De grafieken tonen bovendien de ontwikkeling sinds twee jaar geleden. Verticale hulplijnen laten zien wat de gemiddelde score is in de gemeente.

Ontwikkeling van de buurt volgens bewoners, per kern/wijk

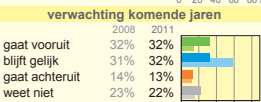
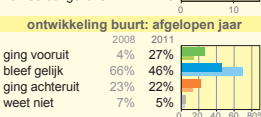
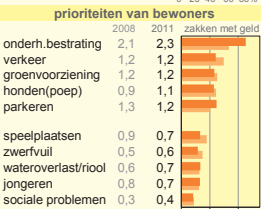
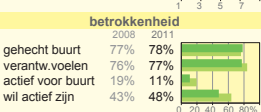
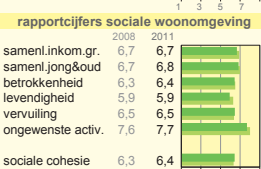

Bron: Wijkatlas Heusden 2011.

Onder: voorbeeld wijkanalyse. Toelichting onderaan de volgende bladzijde.

9 De Bouwen

Leefbaarheid

9 De Bouwen
Gemeente totaal

Leefbaarheid

In de wijk De Bouwen liggen veel cijfers op gebied van leefbaarheid rond of iets onder de gemiddelden. Vrijwel gelijk aan die in de hele gemeente zijn bijvoorbeeld het rapportcijfer van bewoners voor de buurt in het algemeen (7,4) en de score algemene evaluatie (7,6): hoe prettig is het wonen in de buurt?). Lager dan in de hele gemeente zijn de cijfers voor de zorg van bewoners voor hun huis en tuin en het onderhoud van de bestrating.

De sociale cohesie is vrij gemiddeld. Wel geven de bewoners wat lagere rapportcijfers voor de levendigheid in de buurt en voor ongewenste activiteiten. Het cijfer voor betrokkenheid van bewoners is vooral laag in De Bouwen oost. Het aantal bewoners dat gehecht is aan de buurt of zich daarvoor medeverantwoordelijk voelt is niet lager dan elders. Er zijn echter maar weinig mensen die actief zijn voor hun buurt (11%) of dat eventueel zouden willen. Deze cijfers worden natuurlijk wel mede beïnvloed door de leeftijdsopbouw in de wijk met erg veel ouderen. Het aantal mensen dat zegt door de gemeente voldoende geïnformeerd te worden over werkzaamheden (59%) is overigens veel hoger dan in alle andere wijken.

Als de bewoners 10 zakken met geld mogen verdelen om de grootste problemen in de buurt te helpen oplossen, willen ze dat vooral besteden aan het onderhoud van de bestrating (2,3 zakken). Ook op parkeren wordt iets hoger ingezet dan in de totale gemeente (1,2 zakken). Het verschil met de inzet uit 2008 bedraagt nergens meer dan 0,2 zakken.

Bij de politie worden jeugdoverlast, vernielingen en verkeersongevallen wat vaker geregistreerd dan in de totale gemeente. Het aantal incidenten woonoverlast is ongeveer net zo hoog als in de totale gemeente.

Over de ontwikkeling van de woonbuurt denken de bewoners verschillend. Het aantal bewoners dat vindt dat de buurt vooruit is gegaan is aanzienlijk gestegen van 4% in 2008 naar 27% in 2011. Er is echter ook een groep van 22% die vindt dat de buurt achteruit ging. Zij wonen vooral in De Bouwen noord en oost; in De Bouwen zuid vindt geen van de respondenten dat hun buurt achteruit is gegaan.

Voor de komende jaren is het beeld gunstiger: 32% denkt dat hun buurt vooruit zal gaan en slechts 13% rekent op een achteruitgang. Die percentages komen vrijwel exact overeen met de verwachting uit 2008. De andere bewoners denken dat hun buurt gelijk zal blijven (32%) of weten het nog niet (22%).

Veiligheid

Het aantal bewoners in De Bouwen dat onveilige plekken kent in de buurt is net zo groot als in de hele gemeente: 26%. Slechts 41% zegt onveilige verkeerssituaties te kennen: dat is duidelijk lager dan in de hele gemeente.

De rapportcijfers voor veilig voelen (overdag 7,8 en 's avonds 7,0), criminaliteit (7,1) en verkeersoverlast (6,3) zijn vrijwel gelijk aan de gemiddelden. Het verschil tussen de buurten is daarbij beperkt. In De Bouwen noord lijkt de veiligheidssituatie 's avonds duidelijk verbeterd: het cijfer voor veilig voelen 's avonds ging in deze buurt omhoog van 5,7 naar 6,7. Over het algemeen is het aandeel bewoners van De Bouwen dat vindt dat diverse vormen van diefstal, overlast en geweld in de buurt voorkomen ongeveer net zo groot als elders. Bij de politie wordt fietsendiefstal de laatste twee jaar vaker geregistreerd dan in de totale gemeente (per 100 woningen). Woninginbraak, diefstal uit en vanaf auto's en geweldsdelicten worden niet vaker dan elders vastgelegd.

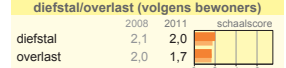
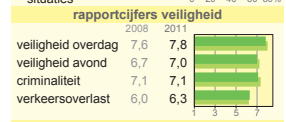
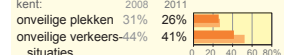
Voorzieningen

De rapportcijfers van bewoners voor voorzieningen in de buurt zijn zeer wisselvallig. De tevredenheid met het openbaar vervoer is in alle buurten aanzienlijk hoger dan gemiddeld in Smallerland: 7,5. Zeer laag zijn de rapportcijfers voor voorzieningen en activiteiten voor jongeren (4,4) en speelgelegenheden (5,9), terwijl ook het cijfer voor basisscholen lager ligt dan in de hele gemeente. De meeste andere cijfers liggen rond de gemiddelden. De cijfers voor basisscholen (van 6,7 naar 7,4) en speelgelegenheden (van 5,2 naar 5,9) zijn wel duidelijk hoger dan in 2008.

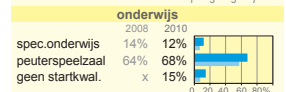
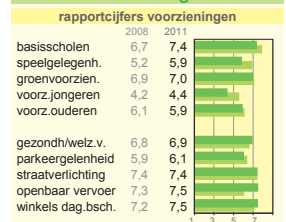
Het aantal kinderen dat speciaal onderwijs volgt is hoger dan gemiddeld (12%). Ook het aantal ouders dat een peuterspeelzaal bezoekt is hoger dan in de hele gemeente. Tot slot zijn er ook relatief veel jongeren die met hun opleiding zijn gestopt zonder in het bezit te zijn van een startkwalificatie: 15% van alle jongeren van 17 tot en met 22 jaar.

9 De Bouwen

Veiligheid

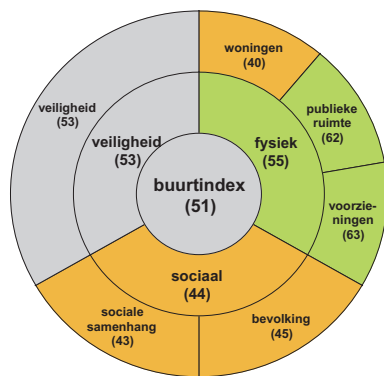

Voorzieningen

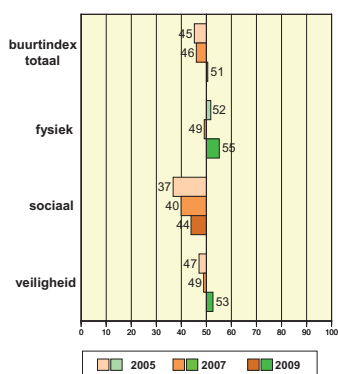

9 De Bouwen
Gemeente totaal

Buurtindex 2009 (wijk 5 Oostgaarde Noord)

Ontwikkeling 2005-2009

Buurtindex Capelle aan den IJssel (pilot 2010).

De buurtindex heeft een bereik van 0 (= zeer ongunstig) tot 100 (= zeer gunstig).

De waarde 50 komt overeen met het gemiddelde in Capelle in het eerste meetjaar (2005).

Buurtindex / Sociale index

Steeds meer gemeenten ontwikkelen een sociale index of buurtindex waarbij een set indicatoren wordt samengevat in dimensiescores (bijvoorbeeld sociaal, fysiek en veiligheid) en uiteindelijk in één totaalmaat, de sociale index. Er zijn ook thematische indexmaten zoals een veiligheidsindex of index voor jeugdvriendelijkheid.

Oostveen ontwikkelde samen met de gemeente Capelle aan den IJssel en CMO Stimulans in 2010 een pilot voor de buurtindex (sociale index) Capelle. In de zomer van 2012 zal Oostveen die index actualiseren en een rapport maken met wijkanalyses op basis van deze buurtindex.

In veel gemeenten blijken beleidsmedewerkers en politici gecharmeerd van het instrument en de presentatievorm: een profielkaart met gekleurde schillen. De kaart toont in het midden de totale wijk score, maar laat daaromheen ook zien op welke dimensies en subdimensies de wijk het goed of minder goed doet. De buurtindex laat tevens de ontwikkeling in de wijk zien (in de rechtergrafiek).

Voorzieningenkaarten

Voor gemeenten is het belangrijk inzicht te hebben in de spreiding van voorzieningen over hun buurten, wijken of kernen. Daarmee krijgen ze zicht op de witte plekken: plaatsen waar een bepaald soort voorziening niet (in de nabijheid) aanwezig is. Je zou kunnen tellen hoeveel voorzieningen er in een bepaalde wijk liggen, maar dat is weinig zinvol omdat het bereik van een voorziening niet ophoudt bij de wijkgrens. Een cluster voorzieningen die aan de rand van een wijk ligt zou in zijn geheel aan één wijk worden toebedeeld. Een betere maat is de gemiddelde afstand van elk postcodegebiedje in een wijk tot de dichtstbijzijnde voorziening van een bepaalde categorie. Ook wordt vaak aan de bewoners gevraagd of zij tevreden zijn over aanwezigheid van voorzieningen in hun buurt.

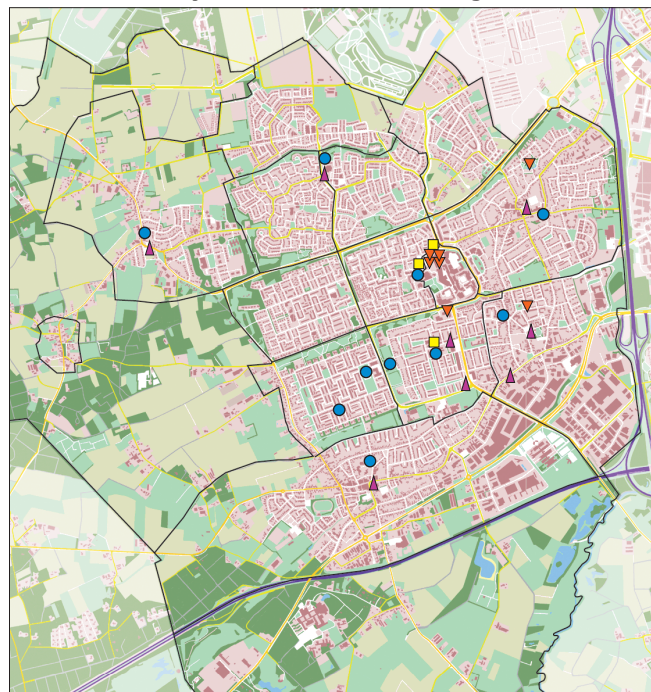
In de Wijkatlassen die Oostveen maakte voor de gemeenten Winsum, Steenwijkerland, Heusden en Veldhoven is ervoor gekozen om voorzieningen letterlijk in kaart te brengen. De Wijkatlas Veldhoven bevat bijvoorbeeld 5 kaarten voor verschillende soorten voorzieningen. De kaart rechts toont de welzijns- en culturele voorzieningen.

Wijkanalyses

Soms blijft een Wijkatlas beperkt tot een naslagwerk vol cijfers over de buurten, die zo overzichtelijk mogelijk worden gepresenteerd. In praktijk blijkt het voor veel beleidsmedewerkers, politici en bewoners vaak lastig om uit zo'n cijferboek de juiste conclusies te trekken. Wat zijn de belangrijkste conclusies? Is de buurtscore echt significant hoger dan gemiddeld? En in welke buurten is de situatie echt verbeterd?

Een wijkanalyse is een bondige en overzichtelijke samenvatting van de huidige situatie én ontwikkelingen in een wijk. Bijna alle Wijkatlassen van Oostveen bevatten daarom wijkanalyses voor alle wijken. Deze zijn opgezet in een vast format van (meestal) 4 pagina's per wijk. De resultaten worden, direct naast elkaar, zowel visueel als in tekst gepresenteerd. Aan de buitenkant van de pagina's laten grafieken zien hoe de buurt scoort ten opzichte van het gemiddelde, terwijl uit de cijferkolommen de exacte cijfers voor twee jaren zijn af te lezen. In de tekst wordt omschreven hoe de wijk scoort en hoe deze zich heeft ontwikkeld, waarbij alleen significante conclusies worden getrokken. Indien er grote verschillen zijn tussen buurten binnen de wijk worden die verschillen eveneens benoemd.

Locaties van welzijns- en culturele voorzieningen

Legenda

- Gemeenschapshuis
- ▲ Kerk
- Algemene dienstverlening
- ▼ Culturele voorzieningen

Gemeenschapshuizen: De Leus, d'n Bond, 't Patronaat, Centrum 70, De Ligt, 't Tweespan, D'n Uitwijk, D'Ouwe School, De Libra en De Nieuwe Band.

Algemene dienstverlening: Stichting Stimulans, Bureau Sociaal Raadslieden en Bureau HALT. Culturele voorzieningen: Theater De Schalm, de Bibliotheek, de VVV en De Verdieping (allen aan het Meiveld) en Art4U, Museum 't Oude Slot en het IVN gebouw.

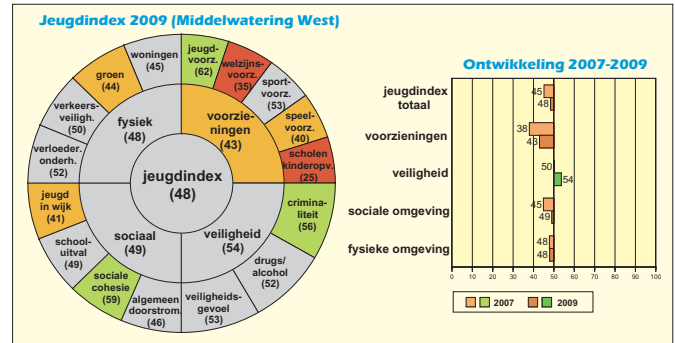
Oostveen Beleidsonderzoek en Advies

ontwikkelde Wijkatlassen en wijkmonitors in de gemeenten Almere, Bergen op Zoom, Brunssum, Capelle aan den IJssel, Heusden, Hoogezand-Sappemeer, Leidschendam-Voorburg, Maassluis, Roosendaal, Smallerland, Steenwijkerland, Veldhoven, Winsum en de regio Parkstad Limburg.

Monitor Jeugdvriendelijke Wijken Capelle aan den IJssel

De Monitor Jeugdvriendelijke Wijken is een instrument om de jeugdvriendelijkheid van een wijk meetbaar te maken en daarmee ook te kunnen verbeteren. Een jeugdvriendelijke wijk is een wijk die voor de jeugd zoveel mogelijk kansen en zo weinig mogelijk bedreigingen biedt. De ontwikkelde jeugdindex laat zien hoe jeugdvriendelijk een wijk is, hoe de jeugdvriendelijkheid zich sinds 2007 heeft ontwikkeld en op welke aspecten een wijk meer of minder jeugdvriendelijk is.

Het sociale leefklimaat, de fysieke inrichting van de buurt, de aanwezige voorzieningen en de veiligheid in de wijk zijn belangrijke factoren voor het opgroeien van kinderen. Daarom zijn dit de vier hoofddimensies van de monitor. Aspecten die een wijk jeugdvriendelijk of -onvriendelijk maken zijn benoemd als 16 subdimensies binnen de 4 hoofddimensies. Het gaat onder meer om de aanwezigheid van jeugd- en sportvoorzieningen, sociale cohesie, omgang tussen jong en oud, bouwwijze van de woningen, verloedering, criminaliteit, verkeersveiligheid en gebruik van alcohol en drugs. Binnen elke subdimensie zijn meetbare indicatoren gezocht. Bij de onderwerpen en berekeningswijze is zoveel mogelijk aangesloten op de buurtindex die gelijktijdig werd ontwikkeld. In de rapportage wordt elke wijk op twee pagina's beschreven. Op de eerste pagina staat een foto en een korte algemene beschrijving van de wijk. Op de tweede pagina (hiernaast afgebeeld) staan de grafieken van de jeugdindex met een bondige analyse van de resultaten.

Middelwatering West is de afgelopen twee jaar jeugdvriendelijker geworden. De totaalscore voor de jeugdindex is gestegen van 45 naar 48 en ligt nu heel dicht bij het gemiddelde. Op drie van de vier dimensies ging de score omhoog: voorzieningen, veiligheid en sociale omgeving.

Voorzieningen

De score van Middelwatering-West op voorzieningen is een van de laagste in de gemeente. Vooral op gebied van welzijnsvoorzieningen en scholen/kinderopvang scoort de wijk slecht. Gunstiger scoort de dimensie jeugdvoorzieningen. Op deze subdimensie is de score ook duidelijk verbeterd. Dat komt vooral doordat jongeren in de CtC enquête aangeven tevredener te zijn over activiteiten voor jeugd in de wijk. Verder oordeelden volwassenen in de bewonersenquête veel positiever over de speelvoorzieningen voor kinderen. Al met al steeg de deelscore voor voorzieningen van 38 naar 43.

Veiligheid

De deelscore op gebied van veiligheid is ook gestegen (van 50 naar 54) en ligt dus nu iets hoger dan gemiddeld. Vooral op de subdimensie criminaliteit ging de score omhoog (van 45 naar 62). Dat is vooral terug te voeren op het veel gunstiger beeld vanuit de CtC scholierenenquête (geweld en jeugddelinquentie).

Sociale omgeving

De score voor de sociale omgeving ligt vrijwel op het gemiddelde. Ook deze deelscore is gestegen: van 45 naar 49. Binnen de sociale omgeving scoort de sociale cohesie vrij gunstig. Een minder positieve score is te zien bij het aandeel jeugd in de wijk, dat in alle leeftijdsgroepen wat lager ligt dan gemiddeld.

Fysieke omgeving

De fysieke omgeving is de enige dimensie van jeugdvriendelijkheid die in deze wijk niet is gestegen, maar constant bleef (op 48). Vooral op de subdimensies groen en woningvoorraad blijft de score in de wijk wat achter bij het gemiddelde van de gemeente.

Andere recente projecten

- **Veiligheidsmonitor Roosendaal:** jaarlijkse monitor voor de veiligheidssituatie op basis van registraties (o.a. van de politie, HALT, vandalismeschade) en de tweejaarlijkse bewonersenquête.
- **Monitor Wonen Veldhoven:** jaarlijkse monitor van ontwikkelingen op de woningmarkt.
- **Buurtanalyses Oldenzaal Centrum:** bondige analyses van de buurten in Oldenzaal Centrum op basis van direct beschikbare informatie uit landelijke databanken en cijfers van de woningcorporatie. In opdracht van de woningcorporatie WBO Wonen.
- **Stroomlijning Sociale Atlas van Almere:** De Sociale Atlas van Almere werd in 2000 ontwikkeld door Oostveen Beleidsonderzoek en Advies en wordt sindsdien jaarlijks geactualiseerd door de gemeente Almere. Afgelopen jaar heeft Oostveen het productieproces gestroomlijnd en verbeterd, zodat de atlas voortaan efficiënter kan worden geactualiseerd met extra kwaliteitscontroles.
- **Statistisch Jaaroverzicht Hellevoetsluis:** Periodiek statistisch jaaroverzicht met cijfers over de gemeente Hellevoetsluis en deels ook over de wijken en buurten.

Al onze (openbare) rapporten zijn te downloaden op onze website: www.oostveen.net.

Deze brochure en al onze rapporten en enquêtes worden gedrukt op duurzaam geproduceerd papier.